БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

1925 чылда үндезилеттингеш

ШЫН

1961 ч. АВГУСТ 31 ЧЕТВЕРГ № 206 (4996).

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

Өртээ 2 көп.

Америк журналист Дрю Пирсоннуң айтырыынга Н. С. ХРУЩЕВТУҢ ХАРЫЫЗЫ

СССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущев америк журналист Д. Пирсонну чоокта чаа хүлээп алгаш, ооң-биле беседа кылганын моон мурнунда дыннаткан турган.

Берлин кризизиниң дугайында, ол айтырыгга хамаарыштыр барыын талакы күрүнелериниң удуртукчулары-биле чугаалажыышкыннарны кылырының чогумчалыының дугайында база ол чугаалажыышкыннарны дүрген-не эгелээри үүлдүг дээр дугайында Дрю Пирсоннуң айтырыынга харылавышаан, Н. С. Хрущев медеглел кылган, ук медеглелди америк парлалгага парлап үндүрген:

Мээң билип турарымны ёзугаар алырга, Германияның тайбың керээзин чарган сөөлүнде Барыын Берлиниң салым-чолунуң дугайында айтырыгның талазы-биле социалистиг чурттарның болгаш Барыын чүктүң чурттарының бодалдарының ангыланчак чоруун «берлин кризизи» деп адап турар-дыр силер. Ол айтырыг дээрге, Германия-биле тайбың таарыштырылганын ниити айтырыының чүгле кезээ болуп турарын хамыктың мурнунда онзалап демдеглээр бодаан яйык мен. Улустар аразының дүшкүүрлүг чоруун болгаш дайынзырак дембээрээшкинни күштелдиреринге идигни берип турар Барыын чүкте билдингир кижилериң ол айтырыгны долгандыр көдүрүп үндүрген шуугаазыны болза, Германия-ның тайбың керээзин чарарын [illegible]едир сорулгалыг болуп турум[illegible]ээри илден-дир. Ынчангаш, кол айтырыгдан—Германияның тайбың керээзиниң дугайындан эгелээри чугула болуп турар.

Мурнундагы Германияның эрге ёзугаар салгакылары болган амгы үеде кол оралдажыышкыннарны чугаалажыышкынны-даа чедишкинниг болбаанын немеп каарым арткан-дыр. Чаңгыс аай герман күрүнени тургузар дугайында Герман Демократтыг Республиканың кандыг-даа саналдарын чугаалажып көрүнден Германияның Федеративтиг Республиказының чазаа шуут-ла ойталап келген.

Барыын Германияның чазаанын ындыг туружу чүнү барымдаалап турарыл? Анза чүгле чангыс тайылбырны берип болур: Барыын Германияның чазаа герман нацияны тайбың каттыштырарындан ойталавышаан, Герман Демократтыг Республиканы күш-биле эжелеп алырын бодап турар-дыр. Ындыг болза-даа, ол республиканы сыырыштар дээр оралдажыышкын кеземче чок артпас дээрзи кымга билдинмезил ынчаш. ГДР часкаан эвес болгай, ол айылга таваржы бээрге, ону кагбас оон идегелдиг эвилелчилери бар болгай.

НАТО-нуң дайынзырак фактызыбиле холбашкан Барыын Германия бодунда эвилелчилерлиг дээрзи базала билдингир. Бо байдалдарда Герман Демократтыг Республикаже Барыын Германия халдаар болза, ол тус черниң үскүлежиишкини эвес, а удурланышкак ийи лагерьлериниң киришкен турары төөгүде көзүлбээн термоядролуг дайынның эгези болган турар яйык.

Тургустунуп келген бо байдалга чүнү канчалзывысса эки болурул ынчаш? Германияның катап каттыжарын маналр бе,—а ол дээрге, чүгле көргүнчүг дайынның аргазыбиле шиитпирлеени берип болурун бодунар көрүп тур силер,—азы боттуг туруп турар ийи күрүнелер-биле дайынны эгелеп, өнчүк-чөнгөөлерже оларның күзелин сый шашкан турар ийик. Ынчаарга—улам ынай сонгаарладыр чорукту Барыын Германияның өжөн негекчи кижилери агрессияже, дайынны кыпсырынче күткүүшкүн кылдыр хүлээп алыр апаарлар.

Ону барымдаалаш, бистер Германияның тайбың керээзиниң дугайында айтырыгда моондактаашкыннарны узуткааарын шиитпирлээн бис. Бир эвес Германияның Федеративтиг Республиказының чазаа ол керээге ат салырындан моон сонгаар-даа ойталаар болза, ук керээни бодунуң чөпшээрежилгезин берип турар Герман Демократтыг Республика-биле чарган турар апаар. Потсдам дугуржулгазын ёзугаар тодаргайлаан кызыгаарларны тайбының керээзи быжыглаар болгаш Герман Демократтыг Республика делегейниң ийиги дайынының артыышкыннарының үүрге чүктээшкининден хостуг апаар бодунуң девискээринге бүрүн эргени долузу-биле боттандырар апаар.

Ам Барыын Берлиниң салым-чолунуң дугайында. Барыын Берлин дугайында айтырыг дээрге, Германияның тайбың керээзин чарар дугайында ниити айтырыгның кезээ болуп турар дээрзин чугаалаан болгай мен. Герман Демократтыг Республика-биле тайбың керээзин чарган сөөлүнде Барыын Берлин хостуг хоорайның эрге-дүрүмүн хүлээп алыр болгаш бодунуң салым-чолунуң бүрүн эргелиг ээзи болур. Оон чону бодунуң күзээни-ле ниитилел-политиктиг болгаш социал тургузугга чурттаар апаар. Барыын Берлиниң херээнге холгаарлап хиржир болгаш оон чонунга бодунуң ёзу-чурумнарын дөгээр эрге кымга-даа турбас кылдыр бижиирин саналдап турар бис.

Амыдыралдың хевирин шилип алырынга Барыын Берлиниң чону бүрүн хостуг болгаш хамаарышпас болзун деп чангыс эвес удаа медеглеп келген барыын талакы күрүнелерге шак ындыг шиитпир бүрүн таржыр ужурлуг ышкаш турган. Ындыг турбуже, барыын талакы күрүнелериниң удуртукчулары Барыын Берлиниң айтырыын долгандыр дайынзырак калчаараашкынга чоок, кажан-даа дыннаалып көрбээн шуугаазынны үндүрбүшаан, бистиң саналдарывыска шыңгыы удурланып турарлар.

Чүү чүвеге олар таарзынмайн турарлары? Германияның тайбың керээзин чарары болгаш Барыын Берлинге хостуг хоорайның эрге-дүрүмүн бээр чорук оларның шериглериниң чылдак каккаш ында туруп турары эжелел эргезин чаягаар-ла күш чок болдура бээринге таарзынмайн турарлар.

Барыын Берлинге кандыг-даа магадыларны бээринге беленинин дугайында Совет Эвилелиниң болгаш Герман Демократтыг Республиканың чазактарының тодаргай болгаш быжыг медеглелдери турбуже, Барыын чүктүң күрүне ажыддакчылары, ылаңгыя Аденауэр болгаш Брандт олар ол хоорайны бистер «эжелеп» алырын күзеп турар дээр хөөнүүг бадыткап турарлар. Ындыг болза-даа, ол республиканы сыырыштар дээр оралдажыышкын кеземче чок артпас дээрзи кымга билдинмезил ынчаш. ГДР часкаан эвес болгай, ол айылга таваржы бээрге, ону кагбас оон идегелдиг эвилелчилери бар болгай.

НАТО-нуң дайынзырак фактызыбиле холбашкан Барыын Германия бодунда эвилелчилерлиг дээрзи базала билдингир. Бо байдалдарда Герман Демократтыг Республикаже Барыын Германия халдаар болза, ол тус черниң үскүлежиишкини эвес, а удурланышкак ийи лагерьлериниң киришкен турары төөгүде көзүлбээн термоядролуг дайынның эгези болган турар ийик

Америк журналист Дрю Пирсоннуң айтырыынга

Н. С. ХРУЩЕВТУҢ ХАРЫЫЗЫ

(Төнчүзү. Эгези 1-ги арында).

эрткенивис билдингир. Ындыг турбужежок, кажан херектиг апарганда харылзааларны тудуп, ГФР-ниң чазаа-биле чугааны кылып турар бис. Чугаалларымның бирээзинге моон мурнунда оон дугайын чугаалап турганым бир чижекти Силерге көргүзейн. Бистиң поездилеривис ам Москва—Париж аразында шуут чоруп турар. Ол поездилер Германнияның Федеративтиг Республиказының девискээрин тавартыр эртип турар. Франция-биле дугуржулгага ат салырының мурнунда оон девискээри-биле поездилерниң эртерин чөпшээрээр дугайында дилегни ГФР-ниң чазаанга кииргенивис, чүгле чөпшээреди алган болгаш чогуур дугуржулгаларны кылган соонда поездилерниң шимчээшкини өгелээни билдингир.

Ындыг чижектерни мун-мунубиле көргүзүп болур. Ындыг чурум тайбың керээзиниң чардынганының соонда Барын Берлинче киреринге база хамаарышкан турар ужурлуг. Бот-өргени хүндүлеп көөр чорук бүгү чурттарга, оон иштинде ГДР-ге хамаарыштыр сагыттынган турар ужурлуг.

Ындыг чурум хоойлуларның хоойлузу болуп турар, ынчангаш бир өзвес ону бис тоовайн туруп бөөр болзувусса, делегейде быжыг турум чорук болбас, күрүнелерниң тайбың кожа-хелбөө догуннаашкыны болбас, тайбың болбайн барып болур чадавас.

Бир өвес чамдык күрүне болгаш политиктиг ажылдакчылар болза, Совет Эвилели болгаш өске-даа чурттар тайбың керээзинге ат салыннар, ындыг болза-даа өөлеп чагырарының ёзу-чурумундан үнүп турар Барын Берлинче киреринiң өргези барын талакы күрүнелерге артып кагын деп чугаалажып турар болза, олар болдунмас чүвени күзеп турарлар-дыр. Кажан тайбың керээзи чардына берген турда тиилеттирген чурттуң дүжүп бергенинден үнүп турар тиилекчи күрүнелерниң өргелери база доостур деп чүве чаягаар билдингир.

Тайбың керээзинге ат салыр деп турар немец күрүнелер оларның бирээзинде азы өскезинде туруп турар ёзу-чурум өске чурттарга тааржып ы таарышпайн турарындан хамаа-ынга чокка ол үеден өгелээш бүрүн -өргелиг күрүнелер болу бөөр, легей өргезиниң ниити хүлээп алынган нормаларынга дүүштүр хамылзааларны бүгү күрүнелер олариле тудар ужурга таваржы бөөр.

Япония-биле тайбын керээзин кандыг янзы чарганың моон-биле холбаштыр сагындырары чогумчалыг болуп турар. Бис Американың Каттышкан Штаттары-биле кады Японияга удур дайылдашкан бис. Совет Армия япон шериглериниң кол өзөн—Квантун армияны Маньчжурияга чылча шапкан. Японияның дүжүп бергениниң соолунде Американың Каттышкан Штаттары болгаш өске-даа өвилечилер-биле кады Совет Эвилели Японияның дайын соолундеги хөгжүлдези дөөш контроллуң талазы-биле хемчеглерни ажылдап кылган. Совет төлөлекчилер Токиода Эвилелчи чөвүлелдиң ажылынга өң идепкейлиг киришкеннер. Кажан херек тайбың керээзин чарарынга чеде берген турда Совет Эвилелин херекке албаан, АКШ чангыс талалыг керээге ат салган. Японияга Эвилелчи чөвүлелди АКШ чангыс талалыг чурум-биле узуткаан болгаш совет төлөлекчилерни Токиодан кызып үндүрерин өгелөөн. Япония дүжүп берген фактыдан үнүп турар тодаргай өргелер болгаш хүлээлгелер бисте бар турган болгаш оларны чогуур дугуржулгаларда айыткан турзажок, бистиң эвилелчилеривис бисти херекке албайн барганнар.

Ынчаарга АКШ болгаш оон эвилелчилери бир өвес барын талакы күрүнелер ийи немец күрүнелер-биле тайбың керээзинге ат салырындан ойталаан таварылгада Герман Демократтыг Республика-биле тайбың керээзин чарарынга бистиң бодалывысты ам чүүнү ужурунда дурум ёзугаар чүүл өвес кылдыр көргүзерин оралдажып турарыл? Американың Каттышкан Штаттарының кылып-ла турар чүвезин—ол дурум ёзугаар деп чаплап турар; оларның бодалы-биле алырга, олар боттарынга таарышпас деп санап турар чүвезин—ону дурум ёзугаар өвес чүведир деп адап турар. Ынчаарга мында логика кайдал?

Ынчангаш барын талакы күрүнелер, Совет Эвилелинге болгаш ниити социалистиг лагерьге удур дайынны өскүдүп үндүреринге делегейниң дүшкүүрлүг чоруун улам күштүү-биле чидиглендирер болгаш чылдакты тургузар дөөш, дайынзырак калчаараашкынның ёзузун Берлин айтырыынче киирбишаан, ол айтырыгны долгандыр маргылдааны сагыштыы-биле өскүдүп турар-дыр деп чүве мырыңай билдингир-дир Барын Берлиниң чонунуң хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруун камгалаар дөөш демисежип турар бис дөөр дугайында оларның чугаалары алызындан тура хоозун чугаалар болуп турар, чүге дөөрге кым-даа ол хосталгага болгаш хамаарышпас чоруккa кыжанмайн турар.

Бис мурнуку хевээр мынчаар чугаалап турар бис: тайбың керээзинге атты салыылыңар, Барын Берлинге хостуг хоорайның ёзу-чурумун тургузаалыңар, бүгү-ле эргежок чутула магадылалдарны аңаа бөрөөлинер. Харын оон туржук—ол магадылалдарны боттандырарынга боттарывыс киржиринге белен бис. Барын Берлинде ол магадылалдарны быжыглаары-биле АКШ-тың, Англияның, Францияның болгаш Совет Эвилелиниң символистиг шериглериниң турумунче баарынга база белен бис. Ол хөй өвес, чогум-на харын символистиг шериглер болган турар ужурлуг, чүге дөөрге, хостуг хоорайның ёзу-чурумун магадылаары-биле улуг чепсектиг күштер аңаа негеттинмес. Бо таварылгада ол шериг кезектериниң орук аргыжылгаларының хостуг болурунуң дугайын ГДР-ниң чазаа-биле дугуржуп ап болур ийик.

Герман айтырыының талазы-биле бистиң туружувустуң ужуру ында болуп турар, бистиң ол дөөш демисежип турар чүүлүвүс бо-дур.

Делегейниң ийиги дайынының артыышкыннарын узуткаарын чедип алырын оралдажып турарывысты, делегейниң бүгү улустары арыг агаарны тынзын дөөш, чурттар чаагай кожалар болуп чурттазын дөөш, олар бот-боттарының тайбың харылзааларын тургузуп алзын дөөш, кижилер дайындан коргуушкун чокка чурттазын дөөш Европага, ындыг болганда бүгү делегейге байдал арыг болган турарын күзеп турарывысты катап-катап демдеглеп каарын күзеп тур мен.

Чогум-на харын оон ужурунда Совет чазак болгаш гитлердиг Германияга удур дайынга киришкен социалистиг өске-даа чурттарның чазактары герман тайбың керээзинге ат салырын моон ыңай соңгаарладып болбас деп быжыы-биле шиитпирлөөн. Бир өвес барын талакы күрүнелер тайбың керээзинге ат салырын күзевес болза, бис хараадаар апаар бис. Ол таварылгада Герман Демократтыг Республика-биле тайбың керээзинге ат салыр ужурга таваржыр апаар бис.

Чугаалажыышкыннарны кажан чорудары күзенчиг болур ирги деп айтырып турар-дыр Силер. Ол дугайында чүүнү чугаалап болур мен? Герман тайбың керээзиниң дугайында айтырыгны шиитпирлөөрин соңгаарладып болбас деп чүвени билип турар-дыр Силер. Оон ужурунда бир өвес кайы-кайызы хүлээп ап болур үндезинге герман айтырыын боттуубиле таарыштыр шиитпирлөөрин чедип алырынга ак-сеткилдиг күзел барын талакы күрүнелерниң удуртукчуларында бар чүве болза, бо айтырыгның дугайында харылзааларны олар-биле кандыг-даа үеде кылырынга белен бис.

Бо айтырыг тайбың шиитпирлеттинген турарынга олар бистиинден өвөөш өвес, харын оон улуг сонуургалдыг болган турар ужурлуг болуп чадавас дөөрзин маңаа немей чугаалап каарын күзөөн ийик мен. Ынчангаш бир өвес барын талакы күрүнелерниң удуртукчулары, ылангыя президент Кеннеди ындыг таарыштыр шиитпирлөөр чорукту күзеп турар чүве болза, тайбын чугаалажыышкыннарга төгерик столга олуруптарынга кезөөде белен бис деп шагда-ла медеглөөн бис.

Кваме Нкрума-биле Н. С. Хрущевтуң ужурашканы

ЯЛТА. (СЭТА). ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Никита Сергеевич Хрущев Гана Республиканың президентизи Кваме Нкруманың дыштанып турар черинге август 29-та баргаш, оон-биле ужурашкан.

Н. С. Хрущев биле Кваме Нкруманың аразынга эп-найыралдыг беседа чуректиң ханызындан байдалга болуп эрткен.

Президент Нкрума болгаш оон кадайы олар Н. С. Хрущевтуң алдары дөөш дүштеки шайлалга тургусканнар.

ЧҮҮЛДҮГЗҮНҮҮШКҮН

★

Күш-ажылчы белек кылдыр

Улуг-Хем районнуң «Улуг-Хая» совхозтуң Көк-Чыраа, Хайыракан, Арыг-Бажы салбырларының коммунистери Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының чаа Программазының болгаш Уставының төлевиледдерин ханызы-биле өөренмишаан, ол төөгүлүг документилерни бир үнбиле деткип турарлар.

— Магалыг чаагай документилер-дир. Ам 64 харлыг кижи мен. Ындыг болза-даа, төрөөн партиямның чаа Программазының база Уставының төлевиледдерин өөренгеш, аныяксый берген ышкаш апаардым. Мындыг магалыг хүннерде чурттаары, ажылдаары кайгамчык өөрүнчүгдүр. Совхозумнуң малынга 18 тонна сигенни белеткээринге киришпитим. СЭКП-ниң XXII съездизинге күш-ажылчы белек кылдыр моон соңгаар-даа улам соруктуг ажылдавышаан, 30 тонна сигенни белеткээринге идепкейлиг киржир мен—деп, Арыг-Бажында коммунист эш Х. Тас-оол партия хуралынга медеглөөн.

СЭКП-ниң Программазының болгаш Уставының төлевиледдерин ажылчыннарга өөредири-биле фермаларга, бригадаларга партия организациязының быжыглаан агитаторлары номчулгаларны, беседаларны доктаамал чорудуп, агитация ажылын тодаргай сорулгаларны шиитпирлөөри-биле сырый холбаштырып турарлар.

Д. МОНГУШ.

База бир белек

Партияның XXII съездизинге алдар болдурган социалистиг чарышка алган хүлөөлгелерин боттандырар дөөш Чөөн-Хемчик районнуң «Октябрь 30 чылы» колхозунуң ажыл-ишчилери хайныышкынныг ажылдап турарлар. Оон база бир херечизи болза, колхозчу тудугжуларның Баян-Тала сес чыл школазының чаа өөредилге бажының тудуп, ажыглалга кииргени болур.

Съездиге алдаржыткан социалистиг чарыш бүгү чуртка калбарып турда колхозчу тудугжулар чаа школаның тудуун доозуп, сентябрь бирде өөреникчилер олуруптар кылдыр белеткээр хүлөөлге алганнар. Олар сөзүн өөлөөн, партияның съездизинге база бир белекти бүдүргеннер.

Школада физика болгаш химия кабинеттериниң ангыда делгем спорт залы база дериттинген. Чаа школаның тудуунга бызанчылар Көшкендей, Баадан, Мөнге, Даваа, чазаныкчы Опеен олар өң-не мурнакчы болганнар.

Колхозчу тудугжулар амгы үеде школаның өөредилге мастерскаязының тудуун чорудуп турарлар. Мастерскаяның кол тудуу доозулган, ам иштики дерилгезин кыла берген. Амгы үеде өөредилгеге чугула чүүл болур мастерская сентябрь бирде база белен болур.

В. ЭДЕР-ООЛ.

★ ★ ★

БИР ҮН-БИЛЕ

Чөөн-Хемчик районнуң «Октябрь 30 чылы» колхозунуң коммунистери болгаш кежигүн эвес активчилери ол хүн бедик кадырлаашкыннуг, сорук кирген шинчилиг апаргылаан чыглып турганнар. Ол ындыг болур-даа ужурлуг: СЭКП-ниң Программазының болгаш Уставының төлевиледдерин таныштырар талазы-биле чоруттунган улуг ажылдарның сөөлүнде, ол төлевиледдерни чугаалажып көөр дөөш оларның чыглып турганы ол.

Партия организациязының ажык хуралынга партияның Программазының болгаш Уставының төлевиледдериниң талазы-биле боттарының саналдарын колхозтуң ажылагыйжы сорулгалары-биле холбаштырып турганнар.

Эң баштай-ла Социалистиг Күш-ажыдының Маадыры, хоочун коммунист эш О. Лопсанчап саналдаан, оон чугаалааны болза: «Бүгү коммунистер-биле болгаш совет улус-биле сүмележип көөр дөөш база олар боттары хостуу-биле чугаалажып көрүп, эдилге-чазалгалар талазы-биле саналдарын киирзин дөөш төлевиледдерин парлап үндүргүлөөн чаа Программаны болгаш Уставты кичөөнгейлиг таныжып көрдүм. Бо төөгүлүг документилерде бистиң чуртувустуң кайгамчыктыг чаагай келир үези, коммунизм дөөш демиселдиң чырыткылыг оруу тодаргай чуруттунган. Ынчангаш мен ону сеткилим ханызындан деткип хүлөөп ап тур мен. Бо чаагай сорулганы күүседири — бистиң күш-ажылчы чүткүлүвүстен, хамыктын мурнунда коммунистернiң мурнакчы родюндан хамааржыр. Мен ажаап турар малымга четчир санныг чемни белеткөөш, оларны менди чыл ажырарын хүлөөнип тур мен».

Дараазында Семис-оол, Күнзеш-оол болгаш өске-даа коммунистер, партия кежигүнү эвес активтер улаштыр-улаштыр саналдап, СЭКП-нин Программазының болгаш Уставының төлевиледдерин улуг өөрүшкү-биле, бир эп-сеткилдиг деткип, хүлөөп албышаан, колхозтуң мурнунда турар сорулгаларны чедишкинниг күүседиринче, СЭКП-нин XXII съездизинге чедишкиннiг ужуражыр дөөш демиселди калбартырынче удланган үнелиг саналдарны берип турганнар.

Партия организациязының ажык хуралы Программаның болгаш Уставтың төлевиледдерин улуг көдурлүүшкүнүг чугаалажып көрген болгаш ол төөгүлүг документилерниң төлевиледдерин бир үн-биле деткип, хүлөөп алыр деп доктааткан. СЭКП-ниң чаа Программазының болгаш Уставының төлевиледдерин ажылчы чоннарга таныштырарын ам-даа уламчылап күштелдирерин, Программаның болгаш Уставтың төлевиледдерин, оон сөөлүнде СЭКП-ниң XXII съездизиниң материалдарын өөренири-биле партия чырыдыышкынының 4 бөлгүмнерин бо чылын тургузарын хүрал шиитпирлөөн.

О. САЙЫН.

АГИТАТОР

«Кызыл партизан» совхозтуң № 4 ховутрактор бригадазының учётчиги комсомолчу эш Оюн Дүмбүү бодунун дорт ажылын кылбышаан, агитатор хүлөөлгезин база эки күүседип турар. Бригаданың сиген белеткелинде ажылдап турар кижилеринге беседаларны, солун номчулгазын чорудуп, агитлистокту үш удаа үндүрген.

Дүжүт ажаап алышкыны өгелөөнден соңгаар Дүмбүү бригаданың турлаанда механизаторларга болгаш шаңда ажылдап турарларга агитация ажылын чорудуп турар. Чоокта чаа ол агитатор кылыр ажылдарның нормазының болгаш оларның өртек-үнезинiң дугайында таныштырылганы чоруткан.

Чурукта: агитатор О. Дүмбүүнүң СЭКП-ниң Программазының төлевилелиниң дугайында беседага белеткенип олурары.

Фото С. Феоктистовтуу.

Мурнакчы хойжу

Улуг-Хем районнуң «Х Улуг хурал» колхозунуң хойжузу Кыргыс Дүрбүлек 1950 чылдан бөөр төрөөн колхозунга хой малдап келген.

Бо үениң иштинде ол, колхозка 3275 хураганнарны өстүрүп, дужааган. Эрткен чылдан бөөр колхозтуң ирттерин кадарып келген. Кыргыс Дүрбүлек ниитизи-биле 1960 чылда 15 тонна дөзилиг ирттерни дужааган. Бо чылын оон коданында 450 ирттер бар. Ам оларның агарлаашкыны доозулган. Ирт бүрүзүнден-не 700 грамм немелде дүк алдынган.

— Бо чылын хүлөөп алыр ирттерге четчир санныг сигенни белеткеп, кыштаам септелгезин үлегерлиг чорудар мен, партияның XXII съездизинге мөөң белөөм ол болзун деп, эш Дүрбүлек чугаалап турар.

М. МЕНДОТ.

Ажылчын кооперацияда

Чөөн-Хемчик районнуң «Сүт-Хөл» совхозта ажылчын кооперациязы эрткен июль айда бараан саарылгазының планын 115 хуу күүсеткен болгаш партияның съездизинге алдар болдурган социалистиг чарышты кооператорлар аразында калбарткан. Садыгжылар эштер Нордуп-Бавуу (Кызыл-Тайгада), Востриков (совхоз төвүнде), Даржаа (демир аймааның магазининде), Арбай-оол (Хөр-Тайгада) эки ажылдап, социалистиг чарыштың мурнакчылары болуп турарлар.

Ажылчын кооперация сөөлгү үеде 7 столоваяларны, хлеб быжырар 6 черлерни, 2 ларёктарны немей тургускан. Совхозтуң девискээринде ниитизи-биле 31 садыг точкалары ажылдап турар. Садыгжылар-биле чамдык ажылдарны чоруткан. Чижээ, садыгжыларның ниити хуралдарын ийи удаа чорудуп, дуржулга солуштарының хемчеглерин организастап келген.

Ажылчын кооперациязының ажылдакчылары бо чылдың бараан саарылгазының планын декабрь 10-да күүседип, октябрь 1-ге чедир 6 автомашиналарга гаражты тударын болгаш кыжын одаар ыышты белеткеп хүлөөнип алгаш ажылдап тур[illegible]ар.

Б. САРЫГЛАР.

МУРНАКЧЫ ХОЙЖУ

Бай-Тайга районнуң «Малчын» колхозунуң Мөген-Бүренде № 1 хой фермазының мурнакчы хойжузу Кудажы Успун артельдин тургустунган хүнүнден бөөр хой ажылынга ажылдап келген.

Мурнакчы малчын төөгүлүг чеди чылдың үшкү чылында бодунга быжыглаан 300 хойларындан 300 хураганны менди камгалап алган. Хойжу кыштаанда хой кажаазының иштинде чаш хураганнар кирер ийи кажааны, ол ышкаш хой кажаазының чанында улуг хураганнар кирер ийи кажааларны тудуп алган. Кудажы Успун бо чылын 10 тонна сиген кезип белеткеп алыр деп хүлөөлге алгаш, бо хүннерде 12 тоннаны белеткөөн.

Х. КУСКУН-ООЛ.

КОММУНИЗМНИҢ МАТЕРИАЛ-ТЕХНИКТИГ БААЗАЗЫН ТУРГУЗАРЫ

Коммунизм—хостуг болгаш бедик медерелдиг ажыл-ишчилерниң өң-не сайзырангай, бедик организастыг ниитилелди болур. Коммунистиг ниитилелдиң кижилериниң тургузукчу ажыл-чорудулгазында күш-ажылыдаа, угаан-бодалы-даа каттышкан турар болгаш оларның амыдыралынга, боттарының аразында харылзаазынга социалистиг долу деп байдал тургустунган турар.

Коммунистиг ниитилелди тургузарының улуг тодаргай көскү перспективазын болгаш практиктиг оруктарын айыткан СЭКП-ниң чаа Программазының төлевилели марксизм-ленинизмниң кайгамчык тиилелгелерин бодунда сиңниктирген болгаш оон чогаадыкчы хөгжүлдезиниң чаа үе-чадазы болуп турар. Программа болза бүгү кижи төрелгетенниң чырыткылыг келир үезинче херек кырында боттуг тода орукту ажыдып турар. Бистиң Коммунистиг партиявыстың Программазы ССРЭ-де социализмниң долу болгаш туюлунга чедир тиилелгезин быжыглавышаан, совет улустуң практиктиг дөрт сорулгазы апарган коммунизмни тургузарынче ону мобилизастап база организастап турар.

Коммунистиг ниитилел чүгле бодунуң үндезининге тургустунар. Коммунизмче шилчип кирери болза совет социалистиг ниитилелдиң мооң мурнундагы бүгү хөгжүлдези-биле белеткеттинген болгаш **бүдүрүкчү** күштериниң бүгү материалдыг болгаш хууда элементилериниң бүгү талалыг база күчүлүг хөгжүлдезинiн, эртем, техника болгаш культураның аажок улуг дешилгезинiн, кижиниң ажыл-ишчи угаан-бодал аргаларының хөгжүлдезинiн болгаш ниитилелдиң бүдүрүкчү күжүнүн эң бедиин чедип алганының түннелинде социализмниң коммунизмче чоорту өзүп кирери ындыг орук-биле боттанып турар.

Эң сайзырангай техника-биле кижини чепсегленип турар эртем-техниктиг дешилгенiн, бодунуң бүдүрүлгечи ажыл-чорудулгазында угаан болгаш күш-ажылы каттыжып турар кижилериниң аргаларының көстүп көрбөөн өзүлдезинде, оон бүдүрүкчүлүүнүң кайгамчык бедөөнинiн үезинде, кажан ниитилелдиң байлаанын үнер бүгү дөстери долу агым-биле куттулуп чыдар кылдыр материалдыг болгаш угаан-бодалдарның чаагай чүүлдерин бүдүреринiн деннели ындыг хемчээлге четкенде, харын-на аңаа үндезилөөш: «кижи бүрүзүнден—шыдаар шаа-биле, кижи бүрүзүнге — хереглөөн хирезибиле» деп коммунистиг принципти боттандырган **турар.**

Программаның төлевилели кижи төрелгетенниң төөгүзүнде эң-не дидим күзелинден безин артык бооп турар. Шынында-ла ёзулуг, кайгамчык улуг, оон-биле кады херек кырында боттуг, боттандырары партияның болгаш бистиң бүгү улузувустуң хүн бүрүдеги практиктиг ажыл-херээ апарган социализмниң төөгүлүг тиилелгелери-биле белеткеттинген ындыг сорулганы Программаның төлевилели чарлап үндүрген.

* * *

Партияның болгаш совет улустуң экономиктиг кол сорулгазы болза чээрби чылдың дургузунда **коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузары болур** деп СЭКП-ниң Программазының төлевилелинде чугаалап турар.

Сайзырангай ниитилелдиң материал-техниктиг баазазы дөөрге оон бүдүрүкчү күштериниң материалдыг элементилерин—оларның дузазы-биле материалдыг чаагай чүүлдерни бүдүрүп үндүрүп турар бүдүрүлгениң чепсек-херекселдери болгаш дериг эдилелдерин, оларның тургусканы бүдүрүлге-техниктиг бүгү аппарады—бүдүрүлге оран бажыңнары болгаш дерилгелерни, шахталар болгаш одалга-энергетиктиг установкаларны, транспорттуң болгаш харылзааның эт-хөрөнгилерин, суггарылга каналдарын болгаш ол чижектиг өске-даа чүүлдерни база ол ышкаш, бүдүрүлге күштерин болгаш бойдус курлавырларын ук ниитилелдиң боттуг эчис база амгы сорулгаларынга ажыктыг кылдыр ажыглаарын хандырып турар хөй-ниитиниң организациязының болгаш бүдүрүлгени таарыштыр хуваай тургусканының кандыг-бир тодаргай системазын каттыштыр алганын ынчаар билип турар.

СЭКП-ниң Программазының төлевилелинде коммунистиг ниитилелдиң материал-техниктиг баазазын көргүзүп турар кол-кол хевирлер болгаш ону тургузарының талазыбиле кол угланыышкын тодараттынган.

Коммунизмниң материал-техниктиг баазазы болза, чуртту долу электрижиткениниң болгаш дөөди техникага үндезилөөн бүдүрүкчү күштери бүгү талалыг комплексилиг хөгжүткениниң дөөди деннелибиле тодараттынып турар.

СЭКП-ниң XXI съездизинге илеткелинге эш Н. С. Хрущевтуң чугаалааны болза: «Коммунизмниң материал-бүдүрүлге баазазын тургузары дөөрге чүүнү-даа мурнунда: амгы үениң бедик хөгжүлделиг индустриязының бар болуру, чуртту долузу-биле электрижидери, үлетпүрнүң болгаш көдөө ажыл-агыйының бүгү адырларынга эртем-техниктиг дешилге, бүдүрүлгениң бүгү процесстериниң комплексилиг механизациязы болгаш автоматчыдылгазы, энергия бөөр чаа-чаа дөстерни, бойдустуң байлак курлавырларын, синтетиктиг болгаш өске-даа материалдарны бүгү хемчег-биле ажыглаары, бүгү ажылчы чоннарның культура-техниктиг деннелинiн өзүлдези, бүдүрүлгениң организациязын улам ынай экижидери болгаш күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидери болур».

Коммунистиг ниитилелдиң материал-техниктиг баазазын тургузарының сорулгаларын шиитпирлөөри, чүүнү-даа мурнунда, эртем-техниктиг дешилгениң кол угланыышкыннарын, бүдүрүлгениң экономика талазы-биле ажыктыг адырларын бүгү хемчег-биле хөгжүдерин болгаш химияны, энергияның база материалдарның чаа-чаа хевирлерин улус ажыл-агыйынга калбаа-биле хереглөөрин, база ол ышкаш, эртем-биле бүдүрүлгени каттыштырарын хандырып турар ниитилелдиң бүдүрүлгезинiн организациязының эң рационалдыг системазын, бүдүрүкчү күштериниң болгаш бойдус курлавырларының потенциалдыг аргаларын рационалдыг болгаш долу ажыглаарын негеп турар дөөрзи билдингир.

Харын-на шак оон түннелинде, ССРЭ болза бодунуң күчүзүнүң талазы-биле көстүп көрбөөн бүдүрүкчү күштерлиг болуп, эң сайзырангай чурттарның техниктиг деннелин ажып эртер болгаш чурттакчы чонга онаштыр продукция бүдүрер талазы-биле делегейде бирги черни өөлөөр.

Коммунистиг ниитилелдиң материал-техниктиг баазазын тургузарынга чурттуң индустриалдыг хөгжүлдезин — энергетика, металлургия, одалга, химия үлетпүрү колдап турар аар үлетпүрнүң үзүктел чок болгаш дүрген өзүлдезин хандырар болгаш бодунуң хөгжүлдезинге, В. И. Ленинниң айтып турганы ышкаш, **бүгү чуртту электрижидерин шыңгыы** негеп, амгы үениң мурнакчы техниказынга даянып турар улус ажыл-агыйының чиг-эт баазазының бедик деннелин хандырары өргежок чугула.

Коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузары дөөрге улус ажыл-агыйының бүгү адырларынга, бүдүрүлге процесстерин электрижидеринге, комплексилиг механизациягa болгаш автоматчыдылгага үндезилөөн бүдүрүлгениң дөөди техниктиг хевиринге дүгжүр чаа-чаа чүүлдер тыптыр, ынчангаш бүгү улус ажылагыйы болза аңаа дүгжүр дөөди техникага, электри энергетиктиг үндезинге тургустунуп турар.

В. И. Ленинниң айытканы болза: улуг машина индустриязы дөөрге бүгү чуртту электрижидер дөөни ол, ынчангаш харын-на совет тургузугнуң үезинде электрижидилге болза бистиң чуртка коммунизмниң үндезиннериниң туюлунга чедир тиилөөни ол болур. (В. И. Ленин. Чогаал, т. 30. 343 арында). В. И. Ленин Коммунистиг ниитилелди: **«Коммунизм—бо дөөрге Совет эргечагыргага бүгү чуртту электрижиткенин каттыштырганы ол болур»** деп шынап-ла чиге мерген болгаш кыска формула-биле тодарадып айыткан. (В. И. Ленин. Чогаал. 31. 484 арында).

Коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарының чорудулгазында ниитилелди экономика болгаш культура талазы-биле эде кижизидерин, Ленинниң айтып турганы ышкаш, **бүгү чүвени кылып шыдаар,** бүгү тала-биле сайзырангай болгаш белеткеттинген кижилерни—кадрларны тургузарын негеп турар. Күш-ажыл болза амыдыраар дөөш кылып турганындан, ынчан амыдыралдың бирги чергенин өргежок чугула хереглели апаар.

Амгы үениң техниказы болза, бүгү чуртту электрижиткенинге даянгаш бүдүрүлгениң бүгү чорудулгаларын болгаш оларны башкарарын долу механизастаарын база автоматчыдарын боттандырарынга делгем орукту хандырып турар, кижиниң кызыгаар чок аргаларын база оон күш-ажылының бүдүрүкчүлүүн бедидериниң оруктарын ажыдып турар.

Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү бедиири-биле денге, күш-ажылдың эт-херекседдери база күш-ажылдың эдилел чүүлү бооп бүдүрүлгениң процезинге киржип турар бүдүрүлгениң хөренги чүүлдериниң массазы улам өзер, ынчаарга оон чылдагааны-биле болдунган бүдүрүлге фондуларының өскерлиишкини болза бүдүрүлге структуразын сайзырангайжыдар болгаш бодунуң өөлчөөнде ол ажыл шагын өң рационалдыг ажыглаарының, бүдүрүп үндүрүп турар продукцияның хемчээли улам өзүп турда-ла, ажыл шагын кызырарының таарымчалыг байдалы болур. **Ол чүл дизе, кол фондуларның өзүлдези-биле херек кырында боттуг хандыртынган күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң бедиири, ол дөөрге материал-техниктиг баазаны тургузарының таарымчалыг байдалы-даа, негелдези-даа болур.**

Коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарының чайлаш чок негелдези болза ССРЭ-ниң үлетпүрүн **аар индустрияның** улам ынай хөгжүлдезинге үндезилөөш, делегейниң өң сайзырангай болгаш күчүлүг үлетпүрү кылдыр хуулдурары болур. Бистиң чуртувуста үлетпүр продукциязының ниити хемчээли 1961—1980 чылдарның дургузунда 6 катаптан хөй өөр болгаш АКШ-тың үлетпүр бүдүрүлгезинiн амгы хемчээлин ыракта эрте бөөр. Бистиң чуртувус баштайгы он чылда-ла үлетпүр продукциязының хемчээлин 2,5 катап хире улгаттырар болгаш Американың үлетпүр бүдүрүлгезинiн амгы деннелин эртер дөөрзин чугаалаарга-ла четчир. Ылангыя, бир өвес ССРЭ-ниң үлетпүр бүдүрүлгези 1960 чылда АКШ-тың үлетпүр бүдүрүлгезинiн 60 хире хуузу турган деп чүвени барымдаалап көөр болза, совет социалистиг үлетпүрүнүң кайгамчык улуг өзүлдези үстүнде саннардан көстүп турар.

ССРЭ-ниң кара металлургиязы 20 чылдың дургузунда 250 миллион тонна хире канны эзилдиритпер ындыг деннелге чедер. Ол дөөрге, ССРЭ-де 1960 чылда эзилдирген кандан 3,8 катап болгаш АКШ-та ону амгы үеде бүдүрүп турарындан барык 2,8 катап хөй болур. Канның бүдүрүлгези ол үеде чедип алдынган турар техниктиг дешилгениң деннелинде чурттуң хереглелин долузу-биле хандырып шыдаан турар ужурлуг. Чиик, өннүг болгаш ховар металлдарның бүдүрүлгези оноа дургедөөр, алюминийни кылып үндүрери болгаш ону электрификацияга, машина тудуунга, тудугга болгаш амыдыралга хереглөөри дыка улгадыр.

ССРЭ-де электри энергиязын чылда бүдүрери 1980 чылда 2700—3000 миллиард киловатт-шак четкен турар, тодаргайлаарга, ийги он чылдың төнчүзүнде 1960 чылдаазынга деннөөрге 9,2—10,3 катап хире улгадыр.

Бистиң чуртувуста күш-ажылдың электри чепсегленишкини дыка улуг хемчээлге улгаткан. 1913 чылдаазынга бодаарга 1960 чылда ол 24 катап, ынчаарга 1940 чылдаазынга дөмейлөөрге—3 катап өскен, а коммунизм тургузуушкунуң калбартырының үезинде электри энергияның бүдүрүлгезинiн дүрген өзүлдезинiн базазының, чурттуң бүгү районнарынга электри станцияларның күчүзүн улгаттырарының болгаш чүс-чүс, муи-муи километр бедик вольтулуг магистральдарның база хуваакчы четкилернiн үндезининге аажок улуг хемчээлге ол улам бедиир.

Электри энергиязын ажыглаарга ниитилелдиң күш-ажылы, материалдыг болгаш күш-ажылдың курлавырлары дыка улуг камналгалыг болуп, оларны хереглөөри техниканы болгаш бүдүрүлге технологиязын дыка сайзырангайжыдар тускай чаа сорттуг каннарны алыр арганы бөөр. Бүдүрүлге процеостерин электрижидери чаа хевирлиг материал-

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Мал ажылынче кичээнгейни кошкаткан

Барыын-Хемчик районнуң «Шекпээр» совхозта партия организациязының отчёт-соңгулдалыг хуралы партком секретары эш О. Маңзырыкчының илеткелин дыңнап чугаалашкан.

Илеткелчи болгаш санал берген коммунистер амгы үениң төөгүлүг документилерин — СЭКП-ниң Программазының болгаш Уставының төлевилелдерин чаңгыс үн-биле деткээн.

Чаа тургустунган совхозту быжыглап, СЭКП Төп Комитединиң январь Пленумунуң көдээ ажылагыйның ажыл-ишчилериниң мурнунга салган сорулгаларын күүседир дээш партком, салбырларда партия эге организациялары чамдык ажылдарны кылганын хурал демделээн. Часкы тарылганы совхозтуң ажыл-ишчилери бедик агротехниктиг деңнелге чоруткан болгаш чаагай дүжүттү өстүрүп алганнар.

Совхоз баштайгы чартык чылда күрүнеге эзт садар плянын 110 хуу, сүттү —116 хуу, дуктү —110 хуу күүсеткен. Чылдың ийиги чартыында социалистиг хүлээлгелерни хуусаа бетинде күүседир дээш чарышты амгы үеде улам калбарткан. Совхоз бүдүрүлгезинге коммунистерниң мурнакчы ролюн бедидер сорулга-биле мал болгаш чер ажылынга 54 коммунистени доктаамал ажылдаар кылдыр бадылаан. Аянгаты салбырында хой кадарчызы коммунист Ч. Лопсан 314 төрүүр хойдан 338 хураганны бүрүн камгалап, кыштааның септелгезин дооскан болгаш хойларга 14 тонна сигенни белеткеп алган. Ол-ла салбырда кадарчы М. Серээ уксаазы өкижиттинмээн хой бүрүзүнден 2,5 кг дуктү кыргыш, сиген кезилдезинде бодунуң нормазын хүн бүрү 150 хуу күүседип турар.

Улуг-Акта чылгы кадарчызы коммунист О. Күр-Седи 100 төрүүр белерден 96 кулуннарны камгалап алган. Суг-Бажы сүт-бараан фермазының саанчылары коммунистер О. Бычылдай, О. Сыгыр олар чылда бир саар инектен 1300 кг сүт саап алыр хүлээлгелерин чеди айларда 750—800 кг кылдыр күүсеткеннер. Ол ышкаш тудугда эштер Хажытмаа, Барыңмаа, Чудурукпай, Ооу ажылында эш Кирбээ, тракторист эш Шойдан, чолаачылар эш-тер Дөдежик, Кара-оол болгаш өскелер-даа чүткүлдүг ажылдап, совхоз бүдүрүлгезинге мурнакчы үлегерин көргүзүп турарлар.

Совхоз бүдүрүлгезиниң мурнакчыларындан партия организациязының хүрээлеңи өзүп турар. Бо чылдың өгезинден бээр партия кежигүнүнге 5, партия кежигүнүнүң кандидадынга 3 кижини хүлээп алган. Парткомнуң болгаш партия эге организацияларының хуралдарының белеткелинче кичээнгейни элээн күштелдирген, совхоз бүдүрүлгезиниң чугула айтырыгларын коммунистерниң хуралдарынга доктаамал чугаалажып турар. Партия организацияларында 3 агитколлективтерде 48 агитаторлар ажылчыннар ортузунга беседаларны, номчулгаларны багай эвес чорудуп турарлар. Ылаңгыя агитаторлар М. Чүлдүм, Эртине-Очур, К. Успун, М. Дүтүр-оол олар агитация ажылын күштелдирип, ону тодаргай сорулгалар-биле холбаштырып турар. СЭКП-ниң Программазының болгаш Уставының төлевилелдерин совхозтуң коммунистери, ажылчыннары ханызы-биле өөренип турар.

Парткомнуң ажылында дээре түңнелдер-биле чергелештир улуг четпестерни коммунистер шыңгыы шүгүмчүлеп илереткеннер. Совхозтуң ажыл-агыйының кол адыры болур мал ажылында улуг четпестер илерээн. Мал ажылында четпестерни чайладыр, совхозтуң экономиказының ол кол адырын хөгжүдериниң перспективтиг айтырыгларын партком өөренип көрбейн келген. Совхоз 100 төрүүр хойга онаштыр 67 хураганны, хой бүрүзүнден чүгле 1,2 кг дукту алган. Ажаалданы багай организастаанының түңнелинде бо чылын 1300 куш оолдары болгаш 22 хаван өлүп хораан.

— Мал ажылында кол четпес чүүл чүдел дизе, төрүүр малдарның санының эвээжинде, малдың уксаазының өкижиттинмээнинде. Мал ажылын шиитпирлиг хөгжүдериниң тодаргай айтырыгларын зоотехник В. Леонтьев, мал эмчизи И. Комбу олар тургуспайн келгеннер — деп, кадарчы эш Лопсан чугаалаан.

Мал кыштаглаашкынының белеткелинче совхоз амга чедир өгелеп кирбээн. Мал чемин белеткээр чугула ажыл улуг хожудаашкында. Совхозтуң шөлдеринде тараа бышкан-даа болза, дүжүт ажаап алышкынынга белеткел база доозулбаан. Мал ажылынга кадарчыларны шын шилип алырынче партком кичээнгей салбаан. Ак-сеткилдиг эвес чамдык кижилер совхозка улуг когаралды чедирип турган фактылар бар. Чижээ, Дөн-Терезин салбырында кадарчы Баян-оол 38 хураганнарны, Бадын-оол 8 хураганнарны, Биче-Тей салбырында Ылдык 16 хураганнарны чажырып, хуузунда ажыглаар бодап турганы илерээн.

Совхозта Советтер, профэвилел, комсомол болгаш өске-даа хөй-ниити организацияларынга удуртулганы партком четпес боттандырган. 750 ажыг ажылчыннардан профэвилел кежигүннери чүгле 372 кижи. Профэвилелиниң ажылчыннар комитеди (даргазы эш М. Чүлдүм) коллективтиг керээни дирекция черинин канчаар күүседип турарын доктаамал хынап көрбейн келген.

Школаларны, культура-чырыдышкын албан черлерин Аянгатыда, Биче-Тейде партия организациялары четпес удуртуп, өөреникчилериң бүдүрүлге бригадаларынга практиктиг дузаны көргүспээн. Совхозта чуртталга бажыңнарының болгаш бүдүрүлге тудугларының планнарының күүселдези шуут үзүлген. Прораб эш Путно сөөлгү үеде ажылга харысалга чоктаныш, үргүлүү арагалап, чүгле шалың алырынга өйлешкен турда, совхоз директору эш В. Коблов кандыгдаа хемчег албаан.

Коммунистерниң шүгүмчүлелдиг саналдарынга үндезилээш, тодаргай доктаалды хурал хүлээп алган.

О. КОЙ-ООЛ.
Т. ТАЛГАНЧИК.

* * *

Чөөн-Хемчик районнуң «Октябрь 30 чылы» колхозтуң ховуларында сиген эки. Ында сиген болгаш силос белеткели кидинтүлүк чоруп турар. Машина-биле сиген кестинмес черлерде сигенни колхозчулар хол кадыры-биле кезип турарлар.

Колхозтуң кадарчылары, СЭКП-ниң XXII съездизинге белеткенмишаан, кадарчы бүрүзү 20 тонна сигенни белеткээрин хүлээнгеннер.

ЧУРУКТА: кадарчылар бригадазы (бригадир Шуңнак Сесирге) Алдыы-Шынаа деп черде сиген кезип турлар.

Фотозу С. Феоктистовтуу.

* * *

Мурнакчы саанчы

ТАДЖИК ССР. Канибадам районнуң «Москва» колхозта дуржулга-көргүзүглүг сүт-бараан фермазы бар. Ооң коллективи продукцияның бот-үнезин чиигедир болгаш сүт саалдазын көвүдедир дээш демисежип турар. Ферманың эң мурнакчы саанчыларының бирээзи—коммунист Рохат Косымова. Ол бодунга быжыглаан инек бүрүзүнден ортумаа-биле 3500 кг сүттү саап алырын хүлээнген.

ЧУРУКТА: мурнакчы саанчы коммунист Рохат Косымова.

СЭТА-ның фотохрониказы.

ШЕФЧИЛЕР

Дыштаныр хүнде Ак-Туруг 8 чыл школазының болгаш ында уруглар бажыңының башкылары, ажылчыннары, өөреникчилери «YTKA-ның 25 чылы» совхозтуң Улуг-Ховуда сигенчи бригадазынга барып шеф организастааннар. 60 хире кижи хүнедир ажылдаан, 6 тонна силосту салганнар. Башкылар Николай Митоол, Карма Янчанмаа, ажылчыннар Ховалыг Чимистин, Чымба Доржу болгаш өскелер-даа идепкейлиг ажылдааннар.

Ак-Туруг салбырының удуртукчузу М. Балчый-оол дыштаныр хүн санында-ла шефчилер чыып алгаш, оларны ажылдаар херекселдер-биле четче хандырбайн турары четпес. Бо удаада чораан кижилерниң чамдыызы хөпээннерни кызыл хол-биле салыр ужурга таваржып турган. Ону болдурбас херек.

М. ДАНЗЫН.

* * *

Чөөн-Хемчик районнуң Сүт-Хөл ажылчын кооперациязының ажылчыннары шупту 25 кижи совхозтуң үшкү салбырының Үстүү-Сарайда сигенчилеринге дузалажып, 10 га черниң сигенин бөлдүрүп, 12 тоннаның сараадын тургускан. Шефчилер Арбай-оол, Эрестиг-оол, Очур-оол, Бопуян олар эки ажылдааннар.

Б. САРЫГЛАР.

МУРНУНДА

ӨӨК. (Телефон-биле). «Өөк» совхозтуң сигенчилери мал чеминин белеткелин СЭКП-ниң XXII съездизинге алдар болдуруп, дүрген доозар дээш күжениишкинниг ажылдап турарлар.

Совхозтуң сигенчи үш бригадаларының кежигүннери сөөлгү хонуктарга чедир ниитизи-биле 5693 га черниң сигенин кестиргеннер. Оон 1685 тонна сигенни бөлүп, сараттаан. Сигенчилер 944 тонна силосту салганнар. Бригадалар аразында чаршытың бирги черинде Николай Күзнецовтуң бригадазы чоруп турар.

„КИСТОЧКА ЭЭЗИ“

(ФЕЛЬЕТОН)

Эртенгиниң сес шак. Хоорайның чамдык бүдүрүлгелериниң медээзи эдипкен. Чүс-чүс кижилер станоктар, машиналар артынга турупкаш, чонга херектиг үнелиг чүүлдерни бүдүрүп, ажылдап эгелээн. 9 шакта ажылдаар кижилер хүлээлгезин күүседиринге база-ла белеткенип эгелээн. Хоорайның барын талазы — септелге заводунда, сайгарылга баазазында чурттап турар хөй-хөй кижилер автобуска олурупкаш, ажылдаар черлеринче чоруп турганнар.

— «Енисей» кинотеатрның чанында доктаар чер-дир!—деп, кондуктор кыс чарлапкан.

Ажылынче далашкан кижилер өөлчег ёзугаар сонгу эжиктен, а бичии ургулар-лыг иелер мурнуу эжиктеп шуужуп кирип эгелеп турган чүве.

— Эки сеткилдиг кижилер, дузалап көрүңер. Оран-бажыңнар ишти арыг-силиг болзун. Чүс чок сигенден кылган бажың чугайлаар ийи кисточкаларны садып алынар. Хөй-ну-даа негевес мен, чүгле бир дашка ишти пиво өртээ бөөр болза, өөрүп четтирдим дээр мен!—деп, мурнуку эжиктен кыпсынчыг алгы үнген.

Дат кара хөйлениниң ийи ченин сывыртынып-кан, бажың чугайлаар ийи кисточкалар туткан, эзирик кижи дээрзи дораан илдең, ийи кара шуру дег кызыл, бир-ле кижиниң автобусче чаза таварып келгеш, чугаалааны ол.

— Доп-дораан үнүңер!—деп, кондуктор негээн.

А ол өйде автобуска чораан улустарның чаш уруглары демги дүрзүнчүг кижиден кортканш, ыглажы берди. Түңнел чүү болганы? Автобуска олурып чораан бүгү кижилер негеп турып бөөрге демги «кисточка саткан» кижи үнүп чоруптар ужурга таварышкан...

Даартазында демги «садыгжы» кижини үлетпүр бараанларының төп магазининге көрген бис, Алдан хире харлыг кырган кадай кышкы пальто садып алыр дээш садыгжыдан тонну алдыртып алгаш кедип, хемчээп көрүп, чоогунда турган улустар-биле сүмелешкен турган.

— Үгбакым, эки бе? Таныырдаа ышкаш-тыр мен. Кадайымга кыштың чыккылама соогунда кедер чылыг аржыл садып алыр дээн кижи мен. Бөгүн артында-ла уруглар авазының төрүттүнген хүнү ийин. Аржыылдың өртээ 17 рубль, а менде 16 рубль 70 көпеек бар-дыр. Санаар чүвемни бажыңымда уттупкан-дыр мен, 30 көпеек турза хайырлап көр, үгбам — деп, ол оон дилээн.

— Мындыг таварылгада дузалавайн канчаар. Кым бажыңынга акшазын утпас боор. Моон сонгаар акшаң утпайн чор, оглум — дээш бо удаада эки сеткилдиг кадай кармаанындан 30 көпеекти үжүлгаш, тутсупкан.

— Эки-сеткилдиг кижи бүрүзү-ле меңээ 30 көпеек бөөр болза, бир хүнде безин хөй акшаны «ажылдап ап» болур арга бар-дыр—деп, ол иштинде боданып, сеткили таалап чораанны чугаажок болбайнаан.

Ол кижи дилеп алган үжен көпеен кармактапкаш, база катап дилениптеринге таарымчалыг үени, дилениптерге бериптер хире кижилерни бүдүү дилеп, магазинге базыпла турган.

Магазиннің ойнаарактар садар өрээли. Ажыл шагының сөөлүнде орта хөй кижилер чыглыр чер. «Кисточка эзи», бора-хөкпеш теп чиир дээн эзир ышкаш, караа чидий берген, диленир кижи шилип, магазинде чыылганнарның аразынче чүткүп кире-даа бергилээр.

— О-о, Костя (оон фамилиязын адааш канчаар бис), көрүшпээнивистен бөөр чеже кыш эртпеди дээр. Уруумга ойнаар-кыс садып бөөр дээн төгериим уттундуруп калгандыр. Канчаарыл? Шоолут-даа эвес, 2 рубль 20 көпеек-тир ийин. Бериптер сен бе?

— Бар-бар. Сөөлүнде ужурашканывыста бериптер сен—дээш Костя акшазының хавын ужулгаш, 2 рубль 20 көпеекти санап берген. Демгизи дораан-на аспактап алгаш:

— Ойнаарактарже кым сөөлүнде тур? —деп айтырган өөлчегге туруп алган. Ойнаарактар эки сеткилдиг, өөлдек-чазык адаларны маная ышкаш, делгирде дыка хөй тургулаан. А демги кижи Костя үне бөөри-билек, магазинден үне халаан.

«Сорулга чедип алдынган. Чартык шил-даа бар-ла» деп ол, шынап-ла боданганы чадавас, оон аъшчем садынче углапкан. А оон соонда ол өөдежок кижиниң чүнү садып алганын, кайнаар барганын номчукчулар боттары-ла хөй тайылбыр чокка билип каарлар.

«Ол чүү кижил?»—деп айтырар боор силер. Ажыктыг күш-ажылдан үргүлүү ойталап, арага садып ижер акша диленир Михаил Петрович Писаренко дээрзи ол-дур. Ол боду Кызыл хоорайның Енисейская кудумчузунуң 48 дугайрлыг бажыңда чурттап турар. Өскениң күжү-биле амыдыраксаар Писаренкону хоорайның шагдаа килдизи, хоорккүүском, эки-туранын улусчу дружиначылары болгаш хөй-ниити организациядары шын орукче, ажылга киирер дээш кандыг хемчегленни албаан дээрил: дүптүг чүве болза—ойлур, дуктуг чүве болза — тазарар-даа четкен. Ону чеже катап саглындырбаан, сургаваан, сөглевээн дээрил. Тодаргай билдинип турарыбиле алырга, чүгле «Дружинник» деп хана солунга безин беш катап чуруттурган. Ынчалза-даа Михаил Писаренко оон чогуур түңнелди кылбаан.

— Чүге ажылдавас силер, Писаренко?—деп айтырарга:

— Мээң хууда хөрээмге киришпенер. Бодумну бодум билийн, борамны бодум мунайн—деп сертчок харылап каар.

Писаренко дээрге кандыг-даа ажылды кылып шыдаар, күштүгшыырак аныяк кижи. А кол-ла чүве ооң чалгаазында, өскениң күжүбиле амыдырап чаңчыкканында, тура-хөннүнүң улуунда, чүве тоовазында.

Бистиң хоорайывыста Писаренко ышкаш кижилер барык-ла чок. Писаренко ам хоорайның хөй-ниитизиниң караандан дескеш, «Каа-Хем районнуң девискээринден хөй акша ажылдап алыр мен» дээш, чоокта чаа хоорайдан үнүп чорупкан сураглыг.

Писаренкону Каа-Хемниң хөй-ниитизи, ооң бодап турары ышкаш кылдыр уткуп албас ужурлуг. Тоянчыны домаартып шыдаар күш бар, а ол боду чеже-даа бодунуң тура-хөннүн камгалаза—хөй-ниитинии шыныг, ол күштүг.

А. ЧАРАШ-ООЛ.

дарны тургузар арганы берип турар, оларны ажылдап кылырын дүргедедир, ажылдың бүгү процесстерин механизастаарын хандырып турар болгаш бойдуста чаягаар бооп турар процесстерни дүргедедир арганы берип турар. Электрини ажылаарынга үндезилээш, бүдүрүлгениң бедик ажыктыг чаа процесстерин организастаарын хандырып турар болгаш бүдүрүлгени автоматчыдарынга болгаш бүдүрүлге процесстерин башкарарын автоматчыдарынга улуг аргаларны берип турар чаа техника — электроника, реактивтиг болгаш атомнуг техника чедишкинниг хөгжүп турар.

Атомнуң энергиязын тайбың сорулгаларга ажыглаарын ССРЭ-де чайгылыш чокка, дүрген калбартырын боттандырып турары, транспортка хереглээринге атом күжү-биле ажылдаар тургузугларның тудуунун талазы-биле ажылды калбартыры, изотоптарны болгаш ядронуң энергиязын моон соңгаар улус ажылагыйынга, ылаңгыя материалдарның ышнарын хынаарынга, бүдүрүлге процесстерин башкарарынга, оларның автоматтыг таарыштырылгазын болгаш олар ышкаш өске-даа чүүлдерге ажыглаары бүдүрүкчү күштериниң хөгжүлдезинге болгаш күш-ажылдың камналгазынга кайгамчык улуг аргаларны ажыдар.

СССР-де машина тудуунуң продукциязы аажок улуг хемчээлге өзер, оон структуразында шынар талазы-биле улуг экижиишкин болур, автоматтыг шугумнарны, машиналарның, автоматиканың, телемеханиканың, электрониканың болгаш нарын приборларның чүүлдери бүгү хемчег-биле дүрген өзер, комплексилиг механизация улам калбарбышаан, автомат-цехтер болгаш бүдүрүлгелер бооп шилчиири массалыг хемчээлге боттандыртынар.

СЭКП-ниң XXI—XXII съездилериниң аразында үениң дүргузунда бистиң социалистиг үлетпүрүвүстүң хөгжүлдезинин шапкын процезин тодарадып турар эн-не чугула болгаш шиитпирлиг фактор болза ол үенин иштинде улус ажыл-агыйының бүгү адыларынга бистиң партиявыстың калбартып чорутканы **дүргедеттинген техниктиг депшилге** бооп турар. Коммунистиг ниитилелди тургузарының өндүр улуг программазын чарлавышаан, бистиң партиявыс техниктиг дүрген депшилге болза коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарының шиитпирлиг негелделериниң бирээзи деп санавышаан турар.

Техниктиг дүрген депшилге болза совет ниитилелдиң социализмден коммунизмче шилчип киреринің хөгжүлдезинің оруунда кол айтырыг бооп турар. Чурттун бүдүрүкчү күштеринде, совет кижилерниң экономиктиг, хөй-ниити болгаш культурлуг амыдыралында болуп турар улуг-улуг чаарттылгаларның чылдаганнары-даа, түңнелдери-даа шакла ында каттай-хаара илереттинип турар.

Техниктиг депшилге болза ниитилелдиң бүдүрүкчү күштериниң хөгжүлдезинде шынар талазы-биле бурунгаарлаашкынын көргүзүп турар. Техниктиг депшилге дээрге, **бирээде,** күш-ажылдың чаа, улам сайыраңгайжыттынган чепсек-херекселдерин (машина болгаш дерилге) тургузар болгаш бүдүрүлгеге шингээдип алыры-биле, база ол ышкаш ам ажылдап турар машиналарны чаартып, модернизастаары-биле, бүдүрүлгени комплексилиг механизастаарын болгаш автоматчыдарын хандырар чаа машиналарның системазын тургузары-биле илереттинип турары. **Ийиде,** күш-ажылдың чаа чүүлдерин тургузары болгаш ылаңгыя кылымал чиг-эт аймаан бүдүрүлге процезинге ажыглаар, чаягаар бүткен чиг-этти чаа шынарлыг болдурар. **Үште,** техниктиг депшилге болза бүдүрүлгеге материалдарны болбаазырадып кылырының, технологтуг чаа процесстерниң чаа аргаларын тургузары-биле болгаш оларны ажыглаары-биле, база ол ышкаш, бүдүрүлгениң техника-экономика база бүдүрүлгениң чепсек-херекселдерин болгаш ажылчын күжүн ажыглаар талазы-биле **улам бедик көргүзүглерни чедип алыр талазыбиле улам бедик чадаларны чедип алыры-биле характерлеттинип** турар. Адактың сөөлүнде, техниктиг депшилге болза ниитилелдиң ажыл хуваалдазын доктаамал хөгжүдериниде, бүдүрүлгени болгаш күш-ажылды специализастаарының, кооперастаашкынның формаларын болгаш организациязын сайыраңгайжыдарында, ажылчы чоннарның культура-техниктиг деңнелин бедидеринде илереттинип турар, бүдүрүлгениң чепсек-херекселиниң болгаш өске эдилел чүүлдериниң хөгжүүрү болгаш сайыраңгайжыыры, ол ышкаш оларны бүдүрүкчү ажыглаарының хевири болгаш хире чергези база оон хамааржып турар.

Амгы үениң техниктиг депшилгезинин бо кол угланыышкыннары коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузуп турар үеде улам күчүлүг болгаш бүгү талалыг хөгжүүр.

Техниктиг депшилге күш-ажылды чиигедип, ооң байдалын экижидип турар, дириг болгаш эдилел кылдыр хуула берген күш-ажылды камналгалыг чарыгдаар арганы бээр, ниитилелдиң күш-ажылының бүдүрүкчүлүүн улам бедидер.

Бистиң үлетпүрүвүсте күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү 1913 чылдаазынга дөмейлээрге 1960 чылда 11,4 катап хире өскен турда, ол-ла үениң иштинде АКШ-ка ол чүгле 2,9 катап, Францияга—2,5 катап болгаш Англияга—1,6 катап өскен. ССРЭ-ниң үлетпүрүнде күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү 1940 чылдазындан барык 3 катап бедээн. 1961—1970 чылларның үезинде ол ам-даа 2 ажыг катап улгадыр, ынчаарга 20 чылдың дургузунда — 4—4,5 катап өзер. Ол болза 20 чыл болганда ССРЭ үлетпүрде күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң деңнелиниң талазы-биле АКШ-тың амгы деңнелин ийи катап хире ажар, ынчаарга, бистиң чуртка ажыл хүнүн кызырганынга холбаштыр бир шакта ажылдап кылырының талазы-биле ону база дыка ажар.

Коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузары ниитилелдиң бүдүрүкчү күштерин бүгү талалыг комплексилиг хөгжүдерин негеп турар болгаш үлетпүрүнүң өзүлдези-биле кады, **кедээ ажылагый** база чайгылыш чокка хөгжүүр ужурлуг. Чечектелип хөгжүп турар күчүлүг үлетпүр-биле кады, бүгү тала-биле сайыраңгай болгаш бедик продуктулуг кедээ ажыл-агый—коммунизмни тургузарының ылавыла херек негелдези-дир деп СЭКП-ниң Программазының төлевилелинде айтып турар. Кедээ ажыл-агыйның продукциязының ниити хемчээли 10 чыл иштинде 2,5 катап хире, 20 чыл иштинде 3,5 катап, ооң иштинде тараа 20 чыл дургузунда —2 ажыг катап, эт барык 4 катап, сүт —3 катап көвүдээр. Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү 10 чылдың дургузунда 2,5-тен эвээш эвес катап, а 20 чыл иштинде — 5—6 катап өзер. Бо чорук болза кедээ ажыл-агыйның үлетпүрден хожудап турар чоруун чок кылыр болгаш ону коммунистиг ажыл-агыйның бедик хөгжүлделиг адыры болдуруптар.

Техниканы хөгжүдеринге болгаш улус ажыл-агыйының бүгү адыларын хөгжүдеринге, коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарынга улуг рольду эртем ойнаар ужурлуг. Ынды төлээде эртемни хөгжүдери онза улуг ужурдузалыг деп партия көрүп турар.

Социализм ниитилелдиң бүдүрүкчү күштериниң хөгжүлдезинге болгаш ниитилелдиң күш-ажылының бүдүрүкчүлүүн бедидеринге чаа эраны ажыткаш, эртем болгаш техниканың хөгжүлдезинге, улус ажыл-агыйының бүгү адырларынга эртем-техниктиг депшилгеге кызыгаар чок аргаларны хандырган. Ынчангаш партия ам бодунуң чаа Программазының төлевилелинде эртем-техниктиг депшилгени бүгү хемчег-биле дүргедедирин бүгү улустуң эң чугула сорулгаларының бирээзи деп көрүп турар болгаш коммунистиг ниитилелди тургузарынга эртемниң ролюн улам күштелдиреринге ол бүгү хемчег-биле дузалларын онзалап айтып турар.

Коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарынга эртемниң ужур-дузазы болгаш ролю, чүнүн-даа мурнунда бүдүрүкчү күштериниң материалдыг элементилериниң хөгжүлдезинде илереттинип турар. Күш-ажылдың бүгү чепсек-херекселдери, янзы-бүрү машиналар, дерилгелер, инструментилер болза материалдыг чүүл кылдыр хуула берген, кижи ону техниканың бир чүүлү кылдыр хуулдурупканы ниитилелдиң билии-дир.

Материал-техниктиг баазаны тургузарынга эртемниң база бир ролю болза эртемниң хөгжүлдези-биле болгаш ооң технологтуг хереглелиниң бедөөнинин хире-чергези-биле күш-ажылдың бүдүрүкчү күжүн ооң бедидеринде бооп турар.

Ындыг янзылыг, бүдүрүкчү күштерге эртемниң салдары болгаш коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарынга ооң ролю ийи хевирге илереттинип турар: бир талазында, эртемниң боду шуут бүдүрүкчү күш бооп хөделип турар, ийи талазында, күш-ажылдың ниитилел күжүнүң болгаш бойдустуң күжүнүн көвүдээринге таарымчалыг байдалды тургузуп, оларның ниитилелге халас бүдүрүкчү күш кылдыр ажыглаттынарынга эртем дузалап турар.

Мындыг чүүлдер: амгы үениң техниктиг депшилгезинин кол-кол угланыышкыннарының талазы-биле теоретиктиг шинчилелдерин хөгжүдери, энергетиктиг системаның чаңгыс аай үндезиннерин эртем ёзузубиле ажылдап кылыры, энергия үнер чаа дөстерни ажыдары болгаш чылыгның, ядронуң, хүннүн база химиктиг энергияны электри энергиязынче дорт хуулдурарының аргаларын ажыдары, термоядролуг реакцияларны башкарар айтырыгны шиитпирлээри, чаа машиналарны чогаадып кылырының теорияларын болгаш принциптерин ажылдап кылыры, химиктиг процесстерни, технологтуг эң чаа методтарны шинчилээри, бедик шынарлыг база чиик өртектиг кылымал болгаш синтетиктиг материалдарны тургузары, амыдыралдың процесстерин, ылаңгыя бүдүмелдер солужулгазын, организмнерниң угун дөзээр чоруун өөренип, билип алгаш, оларны башкарары, улус ажыл-агыйынга материалдыг болгаш күш-ажылдың чарыгдалдарын эн-не ажыктыг кылдыр ажыглаарының, үлетпүрүнүң болгаш кедээ ажыл-агыйның бүдүрүлгелерин планнаарының болгаш организастаарының эң эки аргаларын тывары келир үеде эң чугула чүүл бооп турар.

* * *

Коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарының процезинин үезинде, **ниитилелдиң социалистиг харылзаазы коммунистиг харылзаа кылдыр чоорту чаарттыныр өскерли бээр.** Коммунизм үезинде бүгү кижилер ниитилелде дең байалдыг болуп, бүдүрүлгениң чепсек-херекселдеринге хамаарылгазы бир дөмей апаар, күш-ажылдың база хуваалданың байдалы дескилежир болгаш ниитилелдиң ажыл-хөрээн башкарарынга бүгү кижилер идепкейлиг киржип турар болу бөөр деп Программаның төлевилелинде айтып турар. Ниитилелдиң болгаш хуунуң сонуургалдары каттыжа бөөринге үндезилээш, кижи-биле ниитилелдиң аразынга ең таарымчалыг харылзаа тургустунар. Кижилерниң хереглелери чежемейниң хөй янзы болурдаа бол, ол бүгү тала-биле сайыраңгай, кадык кижиниң өйүн билир, угаанныг хереглели болур.

Коммунизмниң калбартыр тургузуп турар үеде, үлетпүрде болгаш кедээ ажыл-агыйда бүдүрүкчү күштериниң шапкын хөгжүлдезинин база күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң бедөөнинин түңнелинде, бүгү делегейге төөгүлүг ужур-дузалыг сорулга — капитализмниң кандыг-даа чуртубиле деннээрге Совет Эвилелинге амыдыралдың эн-не бедик деңнели хандыртынган турары — шиитпирлеттинген турар. 1913 чылдагызынга бодаарга 1960 чылда (чуртун амгы үениң кызыгаары-биле алырга) 23 катап өскен ССРЭ-ниң национал орулгазының хемчээли чоокку 10 чыл иштинде барык 2,5 катап, ынчаарга 20 чылда — беш катап хире улгадыр дээрзин чугаалаарга-ла четчир. Чурттакчы чоннуң кижи бүрүзүнге онаштыр боттуг орулга 20 чыл иштинде 3,5-тен хөй катап өзер.

Баштайгы үеде 6 шак, оон 5 шак болгаш оон-даа эвээжеди кызырылган шактыг ажыл хүнүнче шилчип кирери ажылчы чоннарның культура-техниктиг деңнелин көдүрериниге делгем орукту ажыдар. Бүгү ажылчы чоннарның четчир хостуг шактыг болуру оларның аргаларын хөгжүдеринге ёзулуг-ла делгем орук болур. Чаагайжыды тутқан халас бажыннар-биле хандырарының, өгбүлелериниң амыдырал байдалын экижидериниң, бүдүрүлгелерге, албан черлеринге болгаш колхозтарга дээн чижектиг өске-даа черлерге халас чемненилгеже шилчип киреринің перспективазы — бо бүгү болза эрте-бурунгу шагның тооларында турган күзелди боттуг чүүл болдурбушаан, улус массаны улуг болгаш эрес-маадырлыг ажыл-ишче сорук киирип турар.

Совет улустуң чаагай чоруун бедидериниң кайгамчык улуг программазын күүседириниң бүгү делегейге төөгүлүг ужур-дузазын онзалап айытпышаан, партия болза коммунистиг ниитилелдиң тургузуушкунунга, улустуң чаагай чоруунуң программазын күүседир дээш демиселге кижи бүрүзү бодунуң хүлээлгезин күүседип, эрес-соруккур ажылдаарынче чонну кыйырган.

Партияның чаа Программазының төлевилелин совет кижилер бодунуң төрээн хөрээ деп көрүп хүлээп алганнар. Коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарынче угланган бодунуң эрес-шудургу күш-ажылы-биле олар черниң кырынга бүгү ниити тайбыңның, бүгү улустарга күш-ажылдың, хосталганың, дең эргелериниң болгаш аас-кежиктиң тиилелгезин чоокшуладып турарлар.

Г. ЕВСТАФЬЕВ.

Конгода болуушкуннар

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Элизабетвильден дыннадыгларны ёзугаар алырга, КНО-нун Катангада туруп турар шериглери августун 28-тин дан бажында хоорайнын радиостанциязы, телефон белдири, почтазы дээн ышкаш, бүгү-ле кол черлерин ээлепкеннер. Ол ышкаш аэродром, Катанганын жандармериязынын бажыны база-ла КНО-нун шериглерининг хыналдазында турар. Индий болгаш швед шериглерниң составындан тургустунган, эки чепсегленген таңныылдар куяктыг машиналарнын деткимчези-биле Элизабетвильдин кол-кол стратегтиг черлеринде тургулапкан. КНО-нун шериглери бир бөлүк даштыкы офицерлерни, ылангыя Чомбенин шериинде албан кылып турар бельгилерни тудуп хоругдаан. Туттурганнарны КНО-нун Каминада баззазынче оларны оон ыңай төрээн чуртунче чорудары-биле аппарган.

Ассошиэйтед Пресс агентилелдин корреспондентизинин дамчыдып турары-биле алырга, КНО-нун төлээлекчизи Элизабетвильге мынча деп медеглээн: Чомбенин агаар шериинин күштеринден болгаш жандармериязындан ниитизи-биле 512 европейжи офицерлерни тудуп хоругдаар ужурлуг. КНО-нун шериглерининг бо чорудуушкуннары болза Адуланын чазаанын дилээн ёзугаар кылдынган болгаш КНО-нун Айыыл чок чорук Төвүлелининг бо чылдын февраль 21-деги резолюциязын күүседир соругалыг деп ол база айыткан. Ол резолюцияда бүгү бельги болгаш өске-даа шериг болгаш чартык шериг даштыкы кижилерни Конгодан үндүрерин онзалап айыткан болгай.

ПАРИЖ. (СЭТА). Франс Пресс агентилелдин дыннадып турарын ёзугаар алырга, «Катанганын чамдык удуртукчуларын чуртту башкаланчак байдалга тударынче албадап турар хоралыг даштыкы идегеттерни чок кылыр» соругга-биле хемчеглер алырын Конго Республиканын чаа чазаанын премьер-министри Сирил Адула чоокта чаа КНО-дан дилээн.

Чомбени чугаалажыышкыннар кылыры-биле Леопольдвильге чедип келирин Адуланын саналдап чалаанын Чомбе болгаш оон «кабинеди» ойталаан соонда КНО-нун шериглери боттарынын бо хемчеглерин ап эгелээн деп дыннадыгда айтып турар.

ЛОНДОН. (СЭТА). КНО-нун шериглериниң отрядтарынын таныылдап чоруп турары ол хоорайда байдал оожургалдыг деп Рейтер агентилелдин корреспондентизи Элизабетвильден дыннаткан. КНО-нун Катангада төлээлекчилериниң баштыны О'Брайеннин парлалга төлээзинге кылган медеглелин ёзугаар алырга, «хемчеглер чедиишкиннинг чоруттунуп турар». Чомбенин шериинге турган «чамдык европейжи офицерлерниң» КНО-нун шериглеринге дүжүп бээринден ойталааны кара чангыс «удурланыышкын» ол болган деп дыннадыгда айыткан. Олар сөөлүнде кээп, күш ажыглаар дей бээрге, дүжүп бээр ужурга таварышканнар.

Чомбе бодунун шериинде болгаш жандармериязында албан кылып турар даштыкы офицерлерни шуптузун шөлүп үндүрер дугайында КНО-нун шиитпирин хүлээп алыр ужурга таварышкан дээрзин Элизабетвильден келген сөөлгү медээлер көргүзүп турар. Ынчангаш Чомбе чонну «ооожургалдыг болурунче» кыйгырган деп Рейтернин корреспондентизи дыннаткан.

Бразилияда байдал

ПАРИЖ. (СЭТА). Бразилияның чонунун конституцияны камгалап, конституцияны ёзугаар оралакчы президент Гуларттын президентинин албан хүлээлгезинче кирерин негеп турарын Франс Пресс агентилел дыннаткан. Рио-Гранде-До-Сул штаттың хоорайларынга ындыг негелделерлиг чыскаалдар августун 27-де болгулаан. Сантос хоорайнын докерлери болгаш порт ажылчыннары конституция сагыттынмас болгаш Гуларт президентинин албан хүлээлгезин ээлевес болза ажыл соксадыышкынын эгелээр деп турарын медеглээннер.

Профэвилелдери болгаш студентилер эвилелдери конституцияны болгаш демократтыг чурумнарны камгалаары дээш туржуп турар. Сан-Пауло штаттың профэвилелдер төвүлели августун 28-тен эгелээш, бүгүниитининг ажыл соксадыышкынын эгелээр деп шиитпирлээн болгаш ол ажыл соксадыышкыны «Гуларттың президент албан хүлээлгезин ээлеп киреринге чедир» үргүлчүлээр дээн. Серемчилелдиг болурун, профэвилелдериниң удуртукчуларының соксаал чок дежурныылаашкынын организастаан, бүгү улустун митингизин кылырын ол төвүлел кыйгырган.

Рио-Гранде-До-Сул штаттың конгрези болгаш муниципалдыг төвүледдери «Жоао Гуларттың президент албан хүлээлгезинче эгелеп кириптерин хандырары дээш» хуралларны кылып турар.

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). ЮПИ агентилелдин Рио-де-Жанейродан дыннадып турары болза, оралакчы президент Жоао Гуларт амгы үеде Парижте турар. «Ол, шериглер тудуп алыр деп турза-даа, президентинин албан хүлээлгезин ээлээри-биле Бразилияже ужуп чоруур бе азы кандыгыл дээрзинин дугайында хүлээп алган шиитпирин» августун 27-нин кежээзинде сонгаарлаткан.

Чуруттун иштинден дыннадыглар чорударынга чамдык хыналдаларны шериг командылалы тургускан деп ЮПИ айыткан. Маршал Лоттун бүгү улуска кылган «манифезинин» бижимелин парлаарын Рио-де-Жанейрода үнүп турар солуннарга чөпшээревээн. «Херек кырында президент Жоао Гуларты» деткииринче ол чепсектиг күштерни кыйгырган турган.

Рио-Гранде-До-Сул штаттың губернатору Бризоланың президентинин албан хүлээлгезин Гуларттың ээлеп алырын хандырарынче улусту болгаш чепсектиг күштерни кыйгырган чугаазын дамчыдып турган. Порто-Алеграда ийи радиостанцияларын шеригниң күткүүшкүну-биле федералдыг эрге-чагыргалар хаап каапкан.

ПАРИЖ. (СЭТА). «Гуларт бодунун чуртунда политиктиг байдалга хамаарыштыр бодунун төлевиледдериниң дугайында шиитпир кылган боор деп Парижте бразиль бөлүктерниң билип турарын» Франс Пресс агентилел дыннаткан. «Оларнын бодап турары-биле алырга, ол Парижке келген үезинден эгелээш, бодунун Европада болгаш Бразилияда-даа политика талазы-биле чаңгыс үеэлдиглери-биле харылаажырын оралдашпышаан, байдалды тодарадырын күзеп турар».

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). ЮПИ агентилелдин корреспондентизинин Бразилиа хоорайдан дамчытканы болза:

«Бедик дужаалдыг хамаазты болгаш шериг удуртукчуларының хүнзедир болган төвүлел хуралының соонда аңаа конгресстин хуралы болур. Конституцияга эдилге кылырын чазак чери конгресстен дилээр дээни билдинип турар. Оон-сорулгазы болза Гуларттың президент болур аргазын чок кылыры.

Чоокта чаа Кызылда «Капитан В. В. Ильинский» деп пассажирлер дажыглаар бирги теплоход чедип келген. Терең эвес суглуг, бичежек хемнерге таарыштыр кылган ол теплоходту Красноярскиге бо чылын кылган. Теплоход Красноярскиден Кызылга чедир берге орукту элээн каш хонуктарда эрткен. Улуг-Хемниң Улуг-Ужарын күүлүг тракторларга сөөртүрүп алгаш эткен.

Теплоходта 62 кижи олурар ийи салон бар. Ында үш олуттуг, эптиг диван сандайларны кылган. Соңгаларда ак пөстерни, ханаларда чуруктарны болгаш ийи улуг көрүнчүктерни аскан. Салоннарда столдар, тон азар чер, таапкы хүлү каар черлер база бар. Салон бүрүзү радиолуг, агаар таарыштырар системаны тургускан. Буфет ажылдап турар. Пассажирлерге таарымчалыг бүгү байдалды ында тургускан.

«Капитан В. В. Ильинский» Кызыл болгаш Сарыг-Сеп аразынга пассажирлер дажыглаар. Каа-Хемниң эриинде Суг-Бажы, Федоровка, Медведевка, Бояровка суурларга база доктаар. Теплоход 1 шакта 15 километрден ырак черии эртер.

Эрткен субботада болгаш дыштаныр хүнде кызылчылар «Капитан В. В. Ильинский» теплоходбиле Каа-Хемни өрү пионер лагеринге чедир селгүүстээшкинни организастааннар. Теплоходтун командазы элээн каш рейстерни кылза-даа аңаа олуруксаан кижилер доозазы сыныышпаан.

ЧУРУКТА: «Капитан В. В. Ильинский» теплоход.

Сөзү болгаш фотозу А. Аиринин.

БОТВИННИК-БИЛЕ КЫМ ОЙНААРЫЛ

ГААГА. (СЭТА). Келир чылдын январь 27-ден эгелеп Нидерландыларнын Амстердам хоорайынга тос зоналарнын маргылдаалаларының тиилекчилери киржир зоналар аразының шыдыраа маргылдаазы эгелээр. Аңаа 22 ан күштүг шыдыраачылар киржирлер, оларнын 10-ну гроссмейстерлер.

Бирги зонадан (Барыын Европага) Глигорич (Югославия), Помар (Испания) болгаш Портиш (Венгрия); ийиги зонадан (Барыын Европа)—Олафсоон (Исландия), Филипп (Чехословакия) болгаш Ульман (ГДР); үшкү зонадан (Чөөн Европа) Барца (Венгрия), Билек (Венгрия), Берток (Югославия); дөртку зонадан (ССРЭ-нин чемпионады)—Петросян, Корчной, Штейн болгаш Геллер; бешки зонадан (АКШ-тын чемпионады) — Фишер, Ломбарди, Вайнштейн; алдыгы зонадан (Канаданың чемпионады)—Яновский; чедиги зонадан (Төп Америка)—Коеллар (Колумбия); сески зонадан (Мурнуу Америка) — Болбочан, Швейбер болгаш Векслер (шуптузу — Аргентина); тоску зонадан (Азия)—Аэрон (Индия) олар ол маргылдаага киржир эргени чаалап алганнар.

Амстердамга ам болур маргылдаанын алды киржикчилери совет гроссмейстерлер Михаил Таль болгаш Пауль Керес-биле кады шилиндектерниң маргылдаазынга киржирлер. Оларның бирги черии элээн ан шыыраа делегей чемпиону Михаил Ботвинник-биле маргылдаага кирер.

БӨГҮН „ТУВИНСКАЯ ПРАВДАДА"

СЭКП Төп Комитединде болгаш ССРЭ-нин Министрлер Төвүлелинде: **«Шеригниң чиңгине албанының хуусаазын эрттирген солдаттарны, матростарны, сержантыларны болгаш старшиналарны курлавырже халаарын тур соксадыр дугайында».** Америк журналист Дрю Пирсоннун айтырыынга Н. С. Хрущевтун харыызы. «Барлык» совхозтун комбайнери А. Поляковтун **«Съездиге мээң белээм»** деп үүлү. **«Будурулгелерниң кышка белеткелин хынар тур бис»** деп ниити ат-биле Кызылдың электри станциязындан корреспонденция.

«Малчын» колхозтун малчынарының дугайында үүл. Мал чеминиң белеткелинин дугайында дыннадыглар. **«Кижи бүрүзү заочно өөренип болур»** дээн ат-биле кезек материалдар. Дөртку арында даштыкы болгаш область иштиниң информациязын парлаан.

Тайбыңның Бүгү делегей Төвүлелинде

ВЕНА. (СЭТА). Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелинин Секретариадының Дыннадыын ында алган: сентябрьның 21 болгаш 22-де Варшавага Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелинин президиумунун хуралы болур—деп ында чугаалап турар. Герман айтырыынга болгаш Барыын Берлин дугайында айтырыга холбаштыр бүгү делегейнин тайбың шимчээшкининиң сорулгаларын ол хуралга чугаалажып көөр дээн.

НАТО-нуң дайын белеткелдери

ЛОНДОН. (СЭТА). Август 28-те камгалал министерствозунун дыннатканы болза, Англияның болгаш НАТО киржикчилери өске-даа чуртарның штабтарының кады дайынчы өөредилгези сентябрь 9-тан 14-ке чедир болуп эртер. Үгле далай девискээринге болур ол өөредилгелерниң сорулгазы ядролуг дайын үезинде командылакчы албаннарын хөделир байдалын хынаары болур.

ЧӨҢГЭЭЧИЛЕР ООЖУРГАВАСТААН

БАРЫЫН БЕРЛИН. (СЭТА). Барыын Берлин-биле ол хоорайнын демократтыг секторунун аразында кызыгаарларынга корум-чурум чок үүлдерни үүлгедирин реаксылыг идегеттер үргүлчүлеп турар. Олар барыын-берлин эрге-чагыргаларын деткимчезин ажыглап турарлар. Өнчүк-чөңгээчилерниң кара-турызында чаа үүлгедиишкиннерининг дугайын парлалга дыннадып турар.

Августун 27-де бир бөлүк фашиссырак идегеттер Барыын Берлинниң французз кезээнден демократтыг Берлиннин Фронау районунче шургуп киргеш, кызыгаарда тургускан моондакты үрээрин оралдашканнар. Улусчу полицияның албан кижилериниң талазындан ойтур шавыышкынны алгаш, олар дезипкеннер.

Ол ышкаш америк секторнун талазында кызыгаардан база-ла ындыг хоралакчы үүлгедиишкиннер болган. Ынчалза-даа улусчу полицияның шиитпирлиг чоруунун ачызында өнчүк-чөңгээни база-ла болдурбайн барган. Секторлар кызыгаарларында корум-чурумну катап тургускан.

Г. Титов шериглерде

МОСКВА. (СЭТА). Москва гарнизонунун генералдары болгаш офицерлери Совет Армияның Төп театрынга август 28-те Совет Эвилелиниң Маадыры, космонавт-ужудукчу, майор Герман Титов-биле ужурашканнар.

Титовтун аңаа чугаалааны болза:

— Ужудуушкун мурнунда сагыш-сеткилиң кандыг турганыл деп менден айтырарга-ла: партияның болгаш чазактың даалгазын эң эки күүседирин күзеп турган мен—деп, үргүлчү ынчаар харыылаар кижи мен. Корабль-спутник «Восток-2-ге» ужудуушкун—бистиң эртемденнеривистиң, инженерлеривистиң, конструкторларывыстың, ажылчыннарывыстың кылган улуг ажылдарының түүнели болгай...

Ужудуушкунну тергиин эки белеткээн, бүгү техника үрелиишкин чок ажылдап турган, а төрээн чуртумнуң үнүн үргүлчү дыңнап чораан мен деп—космонавт демдеглээн.

Совет космонавтар моон соңгаардаа оларга Төрээн чуртунуң кандыг-даа даалгаларын күүседир деп олурушканнарга майор Г. С. Титов бүзүреткен.

Областка АГААР-БОЙДУСТУН байдалы

Бөгүн областка шокар булуттарлыг, чаашкын шоолуг эвес хүн болур. Хат өй-тавында, сонгу-барыын чук угланыышкынныг. Агаарның температураазы: областка—16—21, а Кызылга—19—21 градус чылыг.

Редактор Д. Б. БАЙЫР-ООЛ.

КИНОТЕАТРЛАРГА

БӨГҮН

«ВЛКСМ-НИҢ 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга): **«Бистиң бирээвис»** 11, 1.30 шактарда; **«Аас-кежиининиң үшкү чадазы»** 3.30, 5.30, 7.30, 9.30 шактарда; (биче залга): **«Үш сылдыс»** 4.30, 6.30, 8.30 шактарда; (кыска кинолар залынга) **«Чалыы назын диңмире»** 3.40, 5.40, 7.40 шактарда.

«КАА-ХЕМ» **«Лань-Лань-Дунь-Дунь»** 11.15, 1.15, 3.15 шактарда; **«Парижтиң бурган иезининиң дуганы»** (2-ги кезээ) 4.30, 6.30, 8.30 шактарда.

«ЕНИСЕЙ» **«Чалгын нырында сылдыстар»** 2.30 шакта: **«Парижтиң бурган иезининиң дуганы»** (1-ги кезээ) 4.30, 6.30, 8.30 шактарда.

«ВОСТОК» **«Эрги шахтаның чажыды»** 3.15 шакта; **«Роман биле Франческа»** 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

«ЧАЙГЫ КИНОТЕАТРГА: **«Дүнеки карнаваль»** 5, 7, 9 шактарда.

ОБЛАСТЫҢ КИНОЭКРАННАРЫНГА

деп кинону көрүнер.

Туниске удур Францияның агрессиязынга холбаштыр.
ЧУРУКТА: Бизерта хоорайда тунисчилерни французз солдаттарның үжеп, чиндип турары.
СЭТА-ныҢ фотохрониказы.

БҮГҮ ШЫВЫГЛАРЫ-БИЛЕ

Шериг белеткелдерин күштелдирип турары-биле чергелештир Каттышкан Штаттар бодунун агрессчи бодалдарын чажырып чаары-биле күүлүг пропагандисчи кампанияны калбартып турар, ол кампанияны даштыкы парлалга «чаа тайбың халдаашкын» деп адаан. «Нью-Йорк таймс» солуннун дыңнатканы болза, президент Кеннеди болгаш оон чоок төвүлекчилери «бо күзүн Америка чаа үннер-биле чугаалаар ужурлуг деп ниити бодалга келгеннер». «Тайбың кожа-хелбээ догуннаашкын», «бот башкарылга», «национал хосталга» дээн ышкаш ындыг сураглыг лозуңнарны америк даштыкы политиканың эрге-ажыктарынга ажыглаар дээр дугайын күрүне секретарынын оралакчызы Честер Боулс чоокта бодунун чугаазынга чугаалаан. АКШ «чаа үнүн» ядролуг чепсектериниң шенелделерин хоругдаар дугайында үш күрүнелерниң Женевага төвүлел хуралынга болгаш КНО-нун Кол Ассамблеязының сентябрь 19-та ажыттынар сессиязынга көргүзерин бодап, турар. Ынчангаш пропагандисчи машинаны ажылдадып киирипкен. Ындыг болза-даа Вашингтонда ажылдакчыларга чаржынчыг байдал амыдырал болгаш боттуг фактылар-биле таварышканы дораан-на илереп келир. Уолл-Стриттиң монополияларының империалистиг планнарын илеретпишаан, америк пропаганда шывыг бүгү тиглериниң сөктүп турар.

АКШ-тың «антиколониализминиң» дугайында хоозун бодалы сойгалаткан.

«АКШ — хоочун антиколониалисчи күрүне», АКШ-тың «идеалдары» хамаарышпас чорук дээш демиселче америк улустун көдүрлүп үнген ийи чүс чылдың мурнунда турганы ышкаш бо үеге чедир өскерилбээн дээр чүвениң дугайында чугаа үстүнде айыткан пропагандисчи кампанияда көскү черни өжелеп турар.

КНО-нун Кол Ассамблеязының түскай сессиязы Туниске удур Францияның агрессиязының дугайында айтырыгны чугаалажып көргеш, Каттышкан Штаттарның «антиколониализминиң» дугайында хоозун бодалынга өлүмнүг согугну таварыштырган.

Франция июльде Туниске удур агрессчи үүлгедиглерни Бизертада бодунун шериг баззазының районунга өгелээш, боолаашкынны соксадыр дугайында болгаш шериглерни баштайгы туруштарынче чайладып үндүрер дугайында Айыыл чок чорук Төвүлелиниң шиитпирин күүседиринден ойталаан ужурунда түскай сессияны чыылдырган. Бизертада француз кол штабтың планнарында чугула роль Африкада национал-хосталгалыг шимчээшкинге удур демиселде кылдыр көрүп турар дээр дугайын Туниске удур үргүлчүлеп турар агрессия херечилеп турар.

Каттышкан Штаттар Кол Ассамблеяның түскай сессиязын чыылдырарынга моондакты кандыг-даа янзы-биле чедирерин оралдажып турган. Ындыг болза-даа сессияны чыылдырарынга негеттинер бадылаашкыннарның саны чыгдынган: 32 чурттар болза, Айыыл чок чорук Төвүлелиниң шиитпирин бүрүн күүседирин Францияга саналдап турар болгаш Тунистиң девискээринден француз шериглерни үндүрер дугайында чугаалажыышкыннарны дораан эгелээринче Францияның база Тунистиң чазактарын кыйгырып турар резолюцияны хүлээп алган.

АКШ-тың туружун тайылбырлаары берге эвес. Бот-эргелиг чурт бодунун девискээринде даштыкы шериг баззаларын узуткаарын негээр эргезинин дугайында айтырыгны сессияга херек кырында тургускан. А даштыкы чуруттарда америк шериг баззалары АКШ-тың политиказының чугула үүлү болуп турар болгай. Америк шеригниң дайынчы кезектериниң чартык кезиинден хөйү, шериг-далай флодунун болгаш шериг-агаар күштеринин элээн кезин АКШ-тың кызыгаарларындан дашкаар сайгара тургустуган. Францияның өске-даа шериг баззалары-биле чергелештир Бизерта боду Сонгу-атлантика блоктун баззаларының системазында бактаап турар.

Америк парлалганың миннип турарын ёзугаар алырга, АКШ «бодун иледе-ле аваангыр эвес кылдыр бодап турарын» кижи кайгаар чүве эвес-тир. АКШ-тың «антиколониализминиң» дугайында америк политиктиг ажылдакчыларның медеглелдериниң өртек-үнези кандыгыл дээрзин америк төлээ Стивенсон сессияга бодунун чугаазынга көргүзер ужурлуг турган.

Ындыг болза-даа америк төлээ колониализмниң ажык камгалакчызы кылдыр бодун көргүскен. Агрессорну буруу шапкан чаңгыс-даа сөстү, Тунистен француз шериглерни чайладып үндүреринин эргежок чугулазының дугайында чаңгыс-даа сөстү Стивенсондан төлээлер дыңнаваннар. Кандыг бир-ле «чугаалажыышкыннарның» эргежок чугулазының дугайында ооң ужуру билдинмес чулчуруушкуннары 32 чуруттарның резолюциязынга АКШ-тың удурланып турарын чажырып, чаап шыдаваан.

Кандыг-даа тускай сорулга чок «чугаалажыышкыннарның» дугайында саналдарны америк дипломатия делегейнин хөй-ниитизин аймаазырадырынга калбаа-биле ажыглап турарын каксы чугаалап каар херек. «Берлин кризизи» дээр чүвениң үезинде ам АКШ база-ла сорулга чок «чугаалажыышкыннарның» лозунунче чүткүп турары тодаргай херечи болур. АКШ ындыг «чугаалажыышкыннарның» дугайында саналды Германия-биле тайбың керээзин чарар болгаш аңаа үндезилээш «барыын-берлин айтырыын» шиитпирлээр дугайында чугаалажыышкыннарны бодунун хүлээп көрбейн турар чоруун чажырып, чаарынга ажыглап турар.

АКШ-тың туружу африка-азий чуруттарның киленнээшкинин болдурган болгаш тайбынга ынакшылдыг бүгү улустар ол туруштуг бурууштаап көрген. Тунистиң «Ат-Талиа» солунунуң демдеглеп турганын ёзугаар алырга, «кажан-даа таварышпаанын ындыг чаасканзыраар чорукка колониалистер таварышкан».

Өске чуруттарның девискээринде даштыкы шериг баззаларын узуткаарының айтырыы ам бо үеде онза чидии-биле тургустунуп келген дээрзин КНО-нун Кол Ассамблеязының онза сессиязы көргүскен. СЕНТО шериг блоктун агрессчи планнарының дугайында СЭТА-ның медеглели өй шаанда кылган сагындырыг болуп дыңналып турган. Девискээринде даштыкы шериг баззалары тургустунган чуруттарга кайы хире өлүмнүг айыыл таваржып турарыл дээрзин ол медеглел тодаргай көргүскен.

Дайынның ол айыылдыг одагларын дарый узуткаарын делегейниң улустары негеп турар. Каирниң «Аль-Ахрам» дээр солунунуң бижээни болза: «Бо айтырыг өске чуруттарда даштыкы шериг баззаларын узуткап чок кылгыжеге чедир доктаамал турар апаар, чүге дээрге, ол баззалар бир талазында «соок дайынның» үргүлчүлээринге дөгүм болуп турар, өске талазында девискээринде баззалар турар чуруттарның чонунун талазындан удурланыышкынны болдуруп турар фактор болуп турарлар».

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнуң 24-63, редакторнуң оралакчызының 35-24, пропаганда килдизинин 23-54, харыысалгалыг секретарының болгаш харыысалгалыг дежурныйның 23-35, кедээ ажыл-агый килдизинин 25-38, партийжи амыдырал болгаш культура амыдырал килдистериниң 37-13, иштики информация килдизинин 20-60, чагаа болгаш совет тургузуг килдистериниң 21-27, үлетпүр болгаш транспорт килдизинин 22-64, бухгалтерияның 31-75, корректорларның 21-47. Солун келбейн барганда 32-75 телефонче долгаар.

ТС—01346 Чагыг № 1772. Культура өргелелиниң типографиязы.